4. 7. 2006

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Promlčení

Je možné ve smlouvě dohodnout to, že se kupř. právo na zaplacení kupní ceny promlčí za kratší dobu, než stanoví zákon? Pokud ne, za jak dlouho se právo na zaplacení kupní ceny promlčí?

Podstatou promlčení je následující princip. Jestliže věřitel neuplatní v průběhu zákonem stanovené doby (tj. promlčecí doby) právo u soudu, případně, podle zákona, u dlužníka, nemůže se jej po uplynutí promlčecí doby s úspěchem domoci soudní cestou. Uvedené platí za předpokladu, že se dlužník promlčení práva dovolá, tedy že vznese námitku jeho promlčení. Je-li námitka vznesena důvodně a o právu probíhá soudní řízení, nemůže soud žalobě věřitele vyhovět. Namísto toho ji musí zamítnout.

Věřitelem může být v dané situaci kupříkladu prodávající domáhající se zaplacení kupní ceny či pronajímatel usilující o zaplacení nájemného. Pokud věřitel opomene právo uplatnit u dlužníka zákonným způsobem a to se mu proto promlčí, neznamená to, že práva pozbyl. Promlčené právo trvá věřiteli i nadále a dlužník může i přes jeho promlčení svoji povinnost dobrovolně splnit. Právo je však v případě dlužníkem vznesené námitky promlčení soudně nevynutitelné. Pokud ovšem dlužník námitku promlčení v soudním řízení nevznese, soud k promlčení práva nepřihlédne (ani dlužníka o možnosti námitku promlčení vznést neinformuje) a žalobě věřitele vyhoví.

Nepromlčují se všechna práva. Jako příklad nepromlčitelných práv lze uvést např. právo vlastnické, právo vypovědět smlouvu uzavřenou na dobu neurčitou či samotné právo vznést námitku promlčení.

Jak občanský zákoník, tak i obchodní zákoník obsahují zvláštní samostatnou úpravu promlčení. Pro zodpovězení položeného dotazu je rozhodující to, že právní úprava promlčení obsažená v obou těchto zákonech je kogentní. To znamená, že si smluvní strany nemohou ve smlouvě sjednat odlišnou délku promlčecí doby. Namísto toho musí respektovat takovou délku promlčecí doby, kterou příslušný zákon stanoví.

Z uvedeného plyne, že ve smlouvě nelze sjednat ani kratší promlčecí dobu práva na zaplacení kupní ceny, ani delší. Takové smluvní ujednání by bylo neplatné. Právo na zaplacení kupní ceny se tak vždy promlčí v zákonem stanovené promlčecí době. Délka promlčecí doby závisí na tom, zda jde o právo plynoucí ze vztahu obchodního nebo občanského.

Půjde-li o právo na zaplacení kupní ceny ze vztahu obchodního (tedy o právo, které vzniklo na základě kupní smlouvy uzavřené dle obchodního zákoníku), promlčí se v obecné čtyřleté promlčecí době. V případě práva na zaplacení kupní ceny ze vztahu občanského (zpravidla z kupní smlouvy uzavřené mezi nepodnikateli) je promlčecí doba o rok kratší – „pouze“ tříletá.

Dle zákona (jak občanského, tak obchodního zákoníku) začíná v praxi běžet promlčecí doba práva na zaplacení kupní ceny ode dne následujícího po splatnosti kupní ceny, tj. od prvního dne prodlení kupujícího s jejím zaplacením. Od tohoto dne začíná běžet promlčecí doba, v průběhu níž je třeba podat k soudu proti dlužníkovi žalobu o zaplacení dlužné částky. Pokud věřitel žalobu do uplynutí promlčecí doby k soudu nepodá, právo se promlčí.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Lze sjednat kupní smlouvu s „utajenou“ kupní cenou?
- Novela stavebního zákona: přehled změn a dopadů do praxe po dokončení legislativního procesu
- Energetická náročnost budovy jako cenotvorný faktor

- Přechodná ustanovení novely stavebního zákona – co s vydaným závazným stanoviskem a JES?
- Koncentrace řízení v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu
- Aktuální závěry ÚS a ESLP k právům biologického otce (První část – judikatura Ústavního soudu ČR)
- Podílové spoluvlastnictví manželů po rozsudku SDEU ve věci C-300/25 Duftošek
- Předkupní právo jako možná past
- Sleva z kupní ceny vadné nemovitosti podle aktuální judikatury Nejvyššího soudu
- Povinnosti transparentnosti podle AI Actu
- Když rodič nepředá dítě - náhradní péče a úhrada nákladů podle novely rodinného práva